

Boek succes met je successie

De handige gids voor de planning van je
vermogensoverdracht

NN

Verzekeringen en beleggingen

De pijlers van het erfrecht in een oogopslag

1. De wettelijke verdeling van jouw nalatenschap	3
Criterium 1: de orde van bloedverwantschap	4
Criterium 2: de graad van bloedverwantschap	5
Criterium 3: plaatsvervulling	6
Criterium 4: kloving	6
2. Het wettelijk erfrecht van de partner	7
Mogelijkheid 1: jij en je partner zijn gehuwd	7
Mogelijkheid 2: jij en je partner wonen wettelijk samen	9
Mogelijkheid 3: jij en je partner wonen feitelijk samen	9
3. Bij een erfenis hoort een erfbelasting: de successierechten	10
In Vlaanderen	10
In Brussel	12
In Wallonië	14
4. Het testament: als je het erfrecht in eigen handen wil nemen	16
Er bestaan drie soorten testamenten	16
Hou in je testament rekening met de reservataire erfgenamen	16
5. Het alternatief voor een testament: de levensverzekering	18
Steek je kleinkinderen een financieel handje toe met de erfenissprong	18
6. Gegeven is gegeven: de schenking	22
Zo schenk je een onroerend goed	22
Zo schenk je een roerend goed	22
7. De levensverzekering als alternatief voor een schenking	26
8. Voorkom ruzies in de toekomst met de erfovereenkomst	28
9. De zorgvolmacht, een nuttig instrument bij de successieplanning	30

Het wettelijk erfrecht, aangename kennismaking

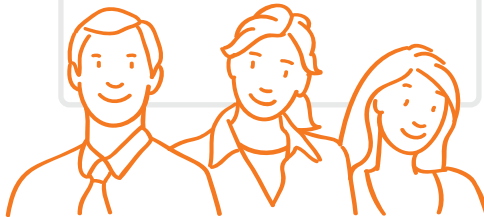
Vroeg of laat komt het onderwerp op tafel in elke familie: de nalatenschap. Dat gesprek is nooit prettig, maar wel altijd nuttig. Je wil toch dat het vermogen, waarvoor jij je hele leven hard hebt gewerkt, zoveel mogelijk terechtkomt bij de personen die je verkiest?

Die knoop kan je zelf doorhakken, via een testament. Toch maakt slechts 1 op de 10 Belgen zo’n wilsbeschikking op. Is er bij jouw overlijden geen testament, dan bepaalt het wettelijk erfrecht hoe je nalatenschap wordt verdeeld.

De wet gaat daarbij uit van een eenvoudig principe: wie niets heeft voorzien, wil zijn naasten beschermen. Daardoor komen enkel je echtgenoot, je wettelijk samenwonende partner, je kinderen en je bloedverwanten in aanmerking om te erven. Wie jouw bloedverwanten precies zijn, lees je verderop.

Voor de verdeling van je nalatenschap onder jouw erfgenamen hanteert de wet vier criteria:

- de orde van bloedverwantschap
- de graad van bloedverwantschap
- plaatsvervulling
- kloving

Op de volgende bladzijden lees je meer over deze principes. NN heet jou van harte welkom in het erfrecht.

1. De wettelijke verdeling van jouw nalatenschap

Criterium 1: de orde van bloedverwantschap

‘Een hogere orde sluit een lagere orde uit.’

Wettelijke erfgenamen worden opgedeeld in vier orden. Alleen je huwelijks-partner of wettelijk samenwonende partner valt buiten deze indeling. Voor haar of hem geldt een aparte regeling, zoals je in het volgende hoofdstuk leest.

Een hogere orde sluit dus een lagere orde uit. Anders gezegd: als er erfgenamen zijn binnen de eerste orde, vallen de lagere orden uit de nalatenschapsboot.

Tot de hoogste orde behoren jouw kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen – **de afstammelingen in rechte lijn**, zoals het wettelijk luidt.

De tweede orde bestaat uit je **broers en zussen** met hun kinderen. Ook jouw ouders horen hier thuis.

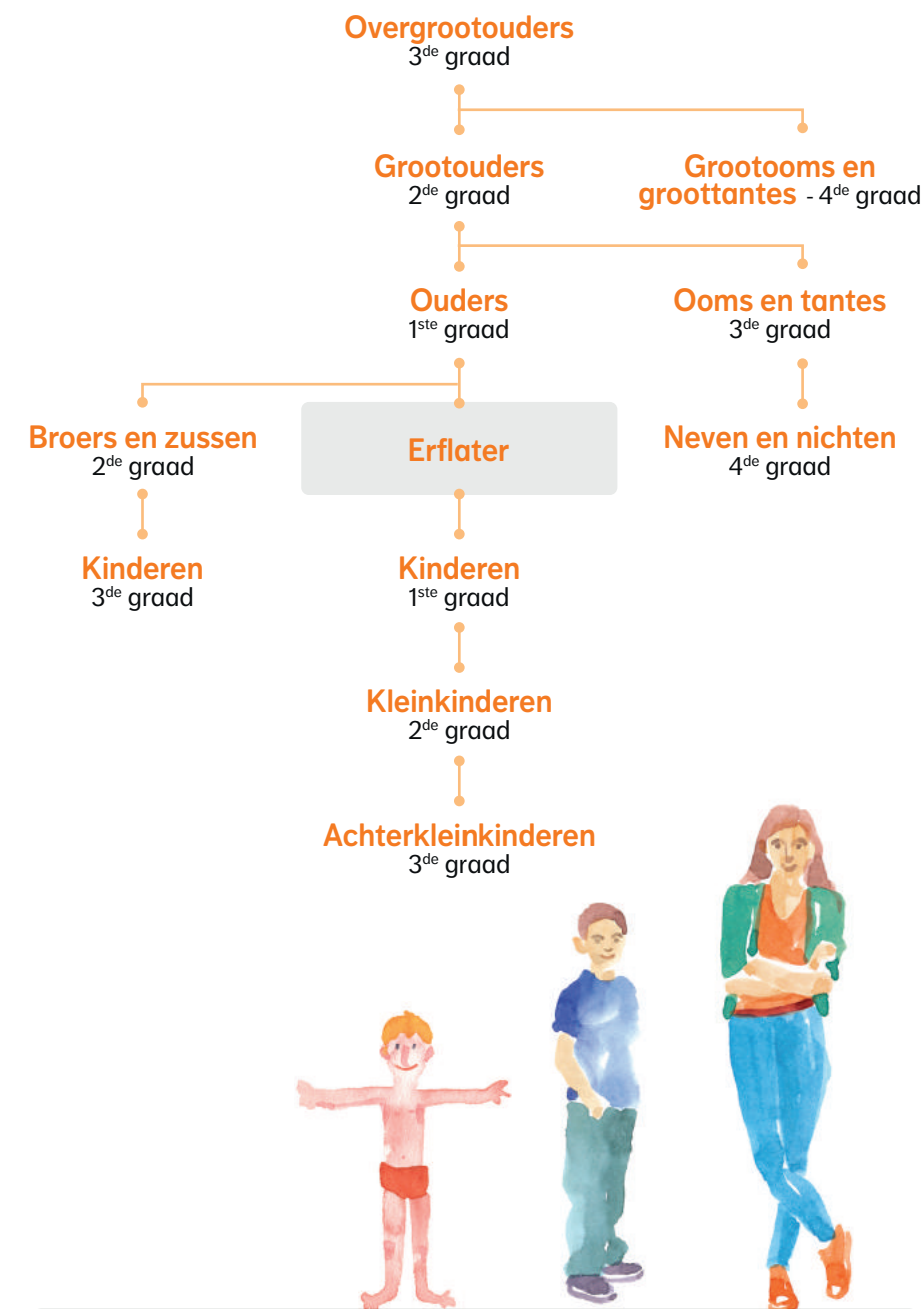
In de derde orde zitten de zogenaamde “ascendenten”. Dit zijn je **ouders, grootouders en overgrootouders**. De wetgever maakte inderdaad geen typfout: de ouders behoren tot zowel de tweede als de derde orde. De vierde orde wordt gevormd door de wettelijke erfgenamen in de zijlijn. Dat zijn **ooms, tantes, neven, nichten, grootooms en groottantes**.

Om een voorbeeld te geven

Je hebt een zoon, twee dochters, twee broers en een zus? Dan gaat de nalatenschap naar je kinderen. Zij behoren immers tot de eerste orde, terwijl je broers en zus in de tweede orde vallen.

Criterium 2: de graad van bloedverwantschap

‘Enkel de erfgenamen het dichtst in graad komen in aanmerking om te erven.’

Met “graad” bedoelt men: de afstand tussen jezelf en je wettelijke erfgenaam.

In de rechte lijn – nakomelingen en voorouders, zeg maar – telt elke generatie voor één graad. Een eenvoudige optelsom leert bijgevolg: jouw kinderen staan in de eerste graad, je kleinkinderen in de tweede graad en achterkleinkinderen in de derde graad. Idem dito in de andere richting: je ouders staan in de eerste graad, grootouders in tweede graad en overgrootouders in derde graad.

In de zijlijn verloopt de berekening iets moeilijker. Daarom is het schema erg handig: tel gewoon het aantal vakken dat je tegenkomt van “erflater” tot de gemeenschappelijke voorouder. Een beetje zoals op een ganzenbord, inderdaad.

Jouw broers en zussen staan dus in de tweede graad. Je hebt immers twee vakken nodig (“broers en zussen” en “ouders”) alvorens je de voorouder bereikt die jij met je broers en zussen gemeenschappelijk hebt.

Voor de kinderen van je broers en zussen komt er nog een vak bij. Zij staan dus in de derde graad, net als je ooms en tantes. Neven, nichten, grootooms en groottantes behoren tot de vierde graad.

Een voorbeeld maakt dit duidelijk

Stel: een weduwnaar heeft één kind en twee kleinkinderen. Volgens criterium 1 behoren ze alle drie tot de eerste orde, als afstammelingen in rechte lijn. Volgens criterium 2 bevindt het kind zich in de eerste graad, de kleinkinderen in de tweede graad. De nalatenschap gaat dus naar het kind. Want zoals de regel luidt: enkel de erfgenamen het dichtst in graad tot de overledene komen in aanmerking om te erven.

Criterion 3: plaatsvervulling

‘Is diegene die op basis van de twee bovenstaande criteria in aanmerking komt om te erven, reeds overleden? Dan wordt zijn of haar plaats ingenomen door zijn of haar afstammelingen.’

Het kan bijvoorbeeld best gebeuren dat de erflater een dochter heeft, die op haar beurt twee kinderen op de wereld heeft gezet. Is deze dochter overleden? Dan nemen de beide kleinkinderen de plaats in van hun mama, om de nalatenschap in hun eigen naam te ontvangen.

Let wel: de plaatsvervulling is enkel mogelijk bij:

- 1 de afstammelingen van de overledene;
- 2 de afstammelingen van de broers en zussen van de overledene;
- 3 de afstammelingen van de ooms en tantes van de overledene.

Criterion 4: kloving

‘Zijn er geen erfgenamen in de eerste en de tweede orde? Dan gaat de nalatenschap naar de bloedverwanten in de opgaande lijn, de zogenaamde ascendenten.’

Daarbij past men het principe toe van kloving: de ene helft van de nalatenschap gaat naar jouw erfgenamen in vaderlijke lijn, de andere helft naar je erfgenamen in moederlijke lijn. Vervolgens houdt men binnen elke lijn opnieuw rekening met criterium 2: de graad van bloedverwantschap.

Heb je ook geen erfgenamen tot de vierde orde? En heb je geen testament opgemaakt? Dan gaat jouw nalatenschap – na heel wat administratieve voeten in de aarde – naar de staat.

2. Het wettelijk erfrecht van de partner

Je vernam het al in het voorgaande hoofdstuk: jouw huwelijkspartner of samenwonende partner valt niet onder deze vier criteria. Voor haar of hem geldt een aparte regeling. Je leest er hier alles over, opgesplitst volgens drie mogelijkheden: huwelijkspartner, wettelijk samenwonende partner en feitelijk samenwonende partner.

Mogelijkheid 1: jij en je partner zijn gehuwd

Wanneer jij overlijdt, voorziet de wet in een uitgebreide bescherming van je partner als wettelijke erfgenaam. Ook al schuiven de andere erfgenamen in dikke drommen aan, de langstlevende echtgenoot is steeds mede-erfgenaam.

Zo krijgt jouw partner altijd het vruchtgebruik over de volledige nalatenschap, terwijl de blote eigendom is weggelegd voor je kinderen. Deze “volledige nalatenschap” omvat alle roerende en onroerende

goederen waarvan jij eigenaar bent. Met andere woorden: ook jouw aandeel in de gezinswoning behoort tot de erfenis.

Overlijdt ook je partner? Dan dooft het vruchtgebruik uit en gaat het automatisch over op de blote eigenaar – je kinderen, dus. Zij worden dan volle eigenaar, zonder bijkomende erfbelasting te betalen op dit vruchtgebruik.

Heb je geen kinderen, kleinkinderen of achterkleinkinderen?

Dan schuiven de erfgenamen tot de derde orde mee aan. Zij erven de blote eigendom van jouw eigen goederen. De rest van de erfenis (lees: de volle eigendom van jouw aandeel in het gemeenschappelijk vermogen plus het vruchtgebruik van je eigen goederen) gaat naar de langstlevende echtgenoot – je huwelijkspartner dus.

Was je gehuwd met scheiding van goederen, en geen van beide echtgenoten heeft kinderen, kleinkinderen of achterkleinkinderen?

Dan erft je partner als langstlevende echtgenoot de volle eigendom van alle goederen die jullie samen in exclusieve onverdeeldheid hadden, plus het vruchtgebruik over de andere goederen. De blote eigendom van deze andere goederen gaat dan naar de erfgenamen tot de derde orde.

Heeft jouw partner geen kinderen, en zijn er verder enkel erfgenamen van de vierde orde?

Dan gaat je hele nalatenschap, ongeacht jullie huwelijksvermogensstelsel, in volle eigendom naar je partner. Ooms, tantes, neven, nichten, grootooms en groottantes krijgen niets.

Wat is het gemeenschappelijk vermogen? Wat is jouw eigen vermogen?

Dat hangt af van het stelsel dat jullie kozen wanneer je in het huwelijksbootje stapte. Je hebt daarbij de keuze uit het wettelijke stelsel, scheiding van goederen (al dan niet met verrekening van aanwinsten) of algehele gemeenschap van goederen.

Hak je zelf deze knoop niet door, dan huw je automatisch onder **het wettelijk stelsel** – voluit: “het stelsel van scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten”. Dat bestaat uit drie delen:

- je eigen vermogen
- het eigen vermogen van jouw huwelijkspartner
- jullie gemeenschappelijke vermogen

Het eigen vermogen zijn de bezittingen – én de schulden – die dateren van vóór het huwelijk, plus alles wat je tijdens het huwelijk ontvangt via erfenis of schenking.

Al de rest – dus ook de beroepsinkomsten – komt in het gemeenschappelijke vermogen.

Bij scheiding van goederen is er geen gemeenschappelijk vermogen. Jij en je partner blijven ieder eigenaar van het eigen vermogen. Goederen waarvan de eigenaar niet kan worden bewezen, komen in de zogenaamde onverdeeldheid. Jij en je partner bezitten daarvan ieder de helft, tenzij jullie via het huwelijkscontract een andere verdeling afspreken.

Je kan deze scheiding van goederen aanvullen met een verrekening van aanwinsten. Aanwinsten tijdens het

huwelijk worden dan verrekend bij echtscheiding of overlijden. Dat is nuttig wanneer jouw partner weinig of geen eigen inkomsten heeft. Zo bied je haar of hem een extra zekerheid.

Kies je voor **algehele gemeenschap van goederen**? Dan is er geen eigen vermogen, maar enkel een gemeenschappelijk vermogen.

Tip

Wil je eigen accenten leggen in je huwelijksstelsel, die afwijken van het wettelijk erfrecht? Dat kan door een huwelijkscontract af te sluiten, waarin je zelf bepaalt hoe het vermogen wordt verdeeld. Dit contract heeft voorrang op het wettelijk erfrecht en een eventueel testament.

Mogelijkheid 2: jij en je partner wonen wettelijk samen

Wettelijk samenwonen wil zeggen dat jullie samen een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd bij de ambtenaar van burgerlijke stand.

In dat geval geldt een beperkt wettelijk erfrecht. De langstlevende wettelijk samenwonende partner – jouw partner dus – krijgt altijd het vruchtgebruik van de

gezinswoning en de inboedel. Wil je je partner meer nalaten? Dat kan via bijvoorbeeld een schenking, een testament of een levensverzekering.

Twee puntjes om rekening mee te houden

- Het beperkt wettelijk erfrecht geldt niet wanneer je een verklaring van wettelijke samenwoning zou afleggen met je kind, kleinkind of achterkleinkind.. In dit geval erf je niet van de wettelijk samenwonende, en krijg je dus niet automatisch het vruchtgebruik van de gezinswoning.
- De wettelijk samenwonende partner is geen reservataire erfgenaam. Met andere woorden: de wet reserveert geen deel van de erfenis voor haar of hem. Je kan bijgevolg beslissen dat jouw wettelijk samenwonende partner niet kan genieten van dit beperkt wettelijk erfrecht. Je leest meer over reservataire erfgenamen op pagina 16.

Mogelijkheid 3: jij en je partner wonen feitelijk samen

In dat geval zwijgt de wet. Er is geen wettelijk erfrecht en dus ook geen bescherming van de gezinswoning.

Wil je dat je partner toch erft? Dat kan eveneens door af te wijken van het wettelijk erfrecht, via een testament, een schenking of een levensverzekering. Over deze opties lees je meer verderop in de brochure.

3. Bij een erfenis hoort een erfbelasting: de successierechten

De successierechten zijn misschien wel de meest verguisde belastingen die er bestaan. In al hun verdriet moeten de nabestaanden ook nog eens een deel van de erfenis afstaan aan de staat. Toch is de bedoeling achter de erfbelasting nobel. Zo wil overheid de inkomensongelijkheid verkleinen, door vermogens te herverdelen in de maatschappij.

Om die herverdeling mogelijk te maken moeten erfgenamen een fiscale aangifte doen van de nalatenschap, en dat binnen de vier maanden na het overlijden. De belasting wordt vervolgens berekend op de nettowaarde van de erfenis. Deze nettowaarde kom je te weten door de schulden (passiva) af te trekken van het vermogen (de activa).

Bij de berekening spelen twee factoren een rol: a) de graad van verwantschap tussen overledene en erfgenaam en b) hoeveel deze erfgenaam precies krijgt. Hoe kleiner de verwantschap en hoe groter het erfdeel, hoe meer de successierechten oplopen.

Elk gewest hanteert andere tarieven voor de berekening van de

erfbelasting. Doorslaggevend is de woonplaats van de overledene op het moment van overlijden. Het domicilie van de erfgenamen speelt dus geen rol. Woonde de overledene in de herfst van zijn leven op meerdere plaatsen? Dan is het gewest aan zet waar hij de laatste vijf jaar het langst heeft gewoond.

Vlaanderen hanteert drie tarieven

Ten eerste is er het tarief dat geldt voor familieleden in rechte lijn – dus ouders, grootouders, overgrootouders, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen – en voor echtgenoten en samenwonenden. Deze laatsten worden gelijkgesteld met gehuwden indien zij bij het openvallen van de nalatenschap wettelijk samenwonen of minstens één jaar feitelijk samenwonen. Dit samenwonen heeft dan voorrang op de eventuele bloedband van andere erfgenamen.

Het tweede tarief is dat voor een nalatenschap in de zijlijn, dus tussen broers en zussen.

Het derde en laatste tarief geldt voor alle andere personen, zoals ooms, tantes, neven, nichten, grootooms, groottantes en mensen buiten de familie.

Erven door familieleden in rechte lijn, echtgenoten, wettelijke samenwonenden en feitelijk samenwonenden meer dan 1 jaar

Gedeelte van de erfenis		Erfbelasting	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 50.000,00	3%	
€ 50.000,01	€ 250.000,00	9%	€ 1.500,00
Vanaf € 250.000,01		27%	€ 19.500,00

Bron: notaris.be

Tarief broers en zussen

Gedeelte van de erfenis		Erfbelasting	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 35.000,00	25%	
€ 35.000,01	€ 75.000,00	30%	€ 8.750,00
Vanaf € 75.000,01		55%	€ 20.750,00

Bron: notaris.be

Tarief andere personen

Gedeelte van de erfenis		Erfbelasting	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 35.000,00	25%	
€ 35.000,01	€ 75.000,00	45%	€ 8.750,00
Vanaf € 75.000,01		55%	€ 26.750,00

Bron: notaris.be

Nuttige feiten over de erfbelasting in Vlaanderen

- Voor echtgenoot, samenwonende partner, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, ouders, grootouders en overgrootouders en broers en zussen geldt de erfbelasting voor het erfdeel dat iedere erfgenaam afzonderlijk ontvangt. Dat is bij het tarief “andere personen” niet het geval. Daar wordt de heffing berekend op de totale erfenis van alle erfgenamen samen. De belasting wordt dan proportioneel verdeeld over de erfgenamen. Dat is uiteraard minder interessant, omdat een volledige erfenis in een hogere belastingschaal belandt dan een afzonderlijk erfdeel.
- Voor echtgenoot, samenwonende partner, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, ouders, grootouders en overgrootouders wordt bovendien een opsplitsing gemaakt tussen de roerende en de onroerende nalatenschap. Daardoor geniet men tweemaal van het laagste tarief, en komt een kleiner deel van de erfenis in een hogere belastingschijf terecht.
- Is het netto-erfdeel van de erfgenaam in het eerste tarief – dus voor kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, ouders, grootouders en overgrootouders en voor echtgenoten en samenwonenden – kleiner dan 50.000 euro? Dan wordt er een korting voorzien op de erfbelasting. Deze kan je berekenen met de formule:

$$€ 500 \times (1 - (\text{netto-erfdeel} / € 50.000))$$

Ook in de andere categorieën zijn er kortingen voorzien als het om een kleine nalatenschap gaat. Indien de erfgenaam jonger is dan 21 jaar, is er eveneens een korting van toepassing.

- De langstlevende partner – gehuwd, wettelijk samenwonend of minstens 3 jaar feitelijk samenwonend – betaalt geen erfbelasting op het netto-aandeel in de gezinswoning.
- De langstlevende partner – gehuwd, wettelijk samenwonend of minstens 1 jaar feitelijk samenwonend – betaalt evenmin erfbelasting op de eerste 50.000 euro roerende goederen in de erfenis.
- Is de erfgenaam jonger dan 21 jaar, en verliest hij beide ouders? Dan is het huis waarin hij of zij woont vrijgesteld van erfbelasting, net als 75.000 euro van het roerend vermogen.
- Ontvang je een erfenis in rechte lijn of van je partner? Dan kan je deze binnen het jaar volledig of gedeeltelijk doorgeven aan jouw kinderen, en dat zonder kosten. Dit is de zogenaamde **doorgeefschening**.

.../...

- Ook een vriendenerfenis is mogelijk, waarbij je maximum 15.000 euro nalaat aan een verre erfgenaam of een goede vriend. Deze erfgenaam geniet dan een voordelig tarief in de erfbelasting van 3%.
- Het fiscaal voordeel van het duolegaat is afgeschaft sinds 1 juli 2021. Bij een duolegaat krijgt een goed doel een legaat uit een testament, op voorwaarde dat het de successierechten van andere erfgenamen in de nalatenschap betaalt. Vooral voor verre erfgenamen maar ook mensen die niet verwant zijn aan de overledene was deze formule interessant.
- Schenkingen en legaten aan een goed doel genieten een 0%-tarief.

Brussel kent vier tariefstructuren

Het derde tarief in Vlaanderen wordt in het Hoofdstedelijk Gewest opgesplitst in twee aparte tarieven. Zo krijgen we de volgende categorieën:

- het tarief voor familieleden in rechte lijn en voor echtgenoten en wettelijk samenwonenden
- het tarief voor familieleden in de zijlijn, dus broers en zussen
- het tarief voor ooms, tantes, neven, nichten
- het tarief voor alle andere personen

Erven door familieleden in rechte lijn, echtgenoten en wettelijk samenwonenden

Tarief berekend op het **netto-aandeel** van iedere erfgenaam

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 50.000,00	3%	
€ 50.000,01	€ 100.000,00	8%	€ 1.500,00
€ 100.000,01	€ 175.000,00	9%	€ 5.500,00
€ 175.000,01	€ 250.000,00	18%	€ 12.250,00
€ 250.000,01	€ 500.000,00	24%	€ 25.750,00
Vanaf € 500.000,01		30%	€ 85.750,00

Bron: notaris.be

Op deze tarieven gelden belangrijke vrijstellingen

- De eerste schijf van 15.000 euro is vrijgesteld van successierechten.
- Kinderen jonger dan 21 krijgen daarbovenop een extra vrijstelling van 2.500 euro per volledig jaar tot hun 21ste verjaardag.
- Ook de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonenden geniet een extra vrijstelling als er kinderen zijn jonger dan 21 jaar.. Deze bedraagt de helft van de extra vrijstellingen die de gemeenschappelijke kinderen samen genieten.
- Voor gehuwde en wettelijk samenwonende partners is de gezinswoning vrijgesteld van successierechten. Deze vrijstelling geldt dus niet voor koppels van wettelijk samenwonenden die bestaan uit verwanten in de rechte lijn, broers en zussen, neven en nichten, ooms en tantes.
- Afstammelingen in rechte lijn genieten een verlaagd tarief voor de successierechten op de gezinswoning.

Erven door broers en zussen

Tarief berekend op het **netto-aandeel** van iedere erfgenaam

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 50.000,00	20%	
€ 12.500,01	€ 25.000,00	25%	€ 2.500,00
€ 25.000,01	€ 50.000,00	30%	€ 5.625,00
€ 50.000,01	€ 100.000,00	40%	€ 13.125,00
€ 100.000,01	€ 175.000,00	55%	€ 33.125,00
€ 175.000,01	€ 250.000,00	60%	€ 74.375,00
Vanaf € 250.000,01		65%	€ 119.375,00

Bron: notaris.be

Erven door oom, tante, neef en nicht

Tarief berekend op het **totale gezamenlijke aandeel** van alle erfgenamen samen

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 50.000,00	35%	
€ 50.000,01	€ 100.000,00	50%	€ 17.500,00
€ 100.000,01	€ 175.000,00	60%	€ 42.500,00
Vanaf € 175.000,01		70%	€ 87.500,00

Bron: notaris.be

Erven door andere personen

Tarief berekend op het **totale gezamenlijke aandeel** van alle erfgenamen samen

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 50.000,00	40%	
€ 50.000,01	€ 75.000,00	55%	€ 20.000,00
€ 75.000,01	€ 175.000,00	65%	€ 33.750,00
Vanaf € 175.000,01		80%	€ 98.750,00

Bron: notaris.be

Wallonië past eveneens vier tariefstructuren toe

En je raadt het al: deze zijn identiek als in Brussel.

- het tarief voor familieleden in rechte lijn en voor echtgenoten en wettelijk samenwonenden
 - het tarief voor familieleden in de zijlijn, dus broers en zussen
- het tarief voor ooms, tantes, neven, nichten
 - het tarief voor alle andere personen

Erven door familieleden in rechte lijn, echtgenoten en wettelijk samenwonenden

Tarief berekend op het **netto-aandeel** van iedere erfgenaam

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 12.500,00	3%	
€ 12.500,01	€ 25.000,00	4%	€ 375,00
€ 25.000,01	€ 50.000,00	5%	€ 875,00
€ 50.000,01	€ 100.000,00	7%	€ 2.125,00
€ 100.000,01	€ 150.000,00	10%	€ 5.625,00
€ 150.000,01	€ 200.000,00	14%	€ 10.625,00
€ 200.000,01	€ 250.000,00	18%	€ 17.625,00
€ 250.000,01	€ 500.000,00	24%	€ 26.625,00
Vanaf € 500.000,01		30%	€ 86.625,00

Bron: notaris.be

Erven door broers en zussen

Tarief berekend op het **netto-aandeel** van iedere erfgenaam

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 12.500,00	20%	
€ 12.500,01	€ 25.000,00	25%	€ 2.500,00
€ 25.000,01	€ 75.000,00	35%	€ 5.625,00
€ 75.000,01	€ 175.000,00	50%	€ 23.125,00
Vanaf € 175.000,01		65%	€ 73.125,00

Bron: notaris.be

Erven door oom, tante, neef en nicht

Tarief berekend op het **totale gezamenlijke aandeel** van alle erfgenamen samen

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 12.500,00	25%	
€ 12.500,01	€ 25.000,00	30%	€ 3.125,00
€ 25.000,01	€ 75.000,00	40%	€ 6.875,00
€ 75.000,01	€ 175.000,00	55%	€ 26.875,00
Vanaf € 175.000,01		70%	€ 81.875,00

Bron: notaris.be

Erven door andere personen

Tarief berekend op het **totale gezamenlijke aandeel** van alle erfgenamen samen

Gedeelte van de erfenis		Successierechten	
Van	Tot	Toepasselijk percentage op de schijf	Belasting op voorgaande schijven
€ 0,01	€ 12.500,00	30%	
€ 12.500,01	€ 25.000,00	35%	€ 3.750,00
€ 25.000,01	€ 75.000,00	60%	€ 8.215,00
€ 75.000,01	€ 175.000,00	80%	€ 38.125,00
Vanaf € 175.000,01		80%	€ 118.125,00

Bron: notaris.be

Ook in Wallonië zijn vrijstellingen van toepassing

- Er is geen successierechten van toepassing op de eerste schijf van 12.500 euro.
- Bedraagt het erfdeel niet meer dan 125.000 euro? Dan komt daar een bijkomende vrijstelling bovenop van 12.500 euro in de tweede schijf. Dat levert een totale vrijstelling op van 25.000 euro.
- Kinderen jonger dan 21 jaar krijgen daarbovenop een extra vrijstelling van 2 500 euro per volledig jaar tot hun 21ste verjaardag.
- De langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner geniet eveneens een extra vrijstelling gelijk aan de helft van de extra vrijstellingen die de gemeenschappelijke kinderen jonger dan 21 jaar samen genieten.
- Ook in Wallonië is de gezinswoning vrijgesteld van successierechten voor gehuwde en wettelijk samenwonende partners.

4. Het testament: als je het erfrecht in eigen handen wil nemen

Wijk je voor de verdeling van je nalatenschap liever af van het wettelijke erfrecht? Dat kan door een testament op te stellen. Vooral samenwonende partners zonder kinderen, nieuw samengestelde gezinnen of alleenstaanden kiezen vaak voor deze optie.

Er bestaan drie soorten testamenten

Het eigenhandig testament is eenvoudig en gratis

Zoals de naam al zegt, schrijf je dit document zelf met de hand. Vermeld zeker ook de datum, je naam en je handtekening. Anders is je testament niet rechtsgeldig.

Een eigenhandig testament speelt een rol in tal van Hollywoodfilms: het raakt verloren, het wordt vernietigd of er ontstaat discussie over de echtheid ervan. Vermijd dat scenario door je testament te registreren bij het Centraal Register van Testamenten (CRT). De notaris consulteert

altijd dit register om te kijken of de erflater een testament heeft opgesteld.

In sommige films – en helaas ook in de realiteit – betwisten nabestaanden of de overledene bij het opstellen van het testament nog gezond van geest was. Dat probleem kan je tackelen door een doktersattest bij het testament toe te voegen.

Het notarieel testament is het meest populair

Zoals ook hier de naam zegt, stelt de notaris het document op, en dat op basis van jouw zogenaamde werkelijke wil. Het testament wordt ondertekend door jou als erflater, door de notaris en door twee getuigen. Zijn er twee notarissen aanwezig? Dan mogen de getuigen thuisblijven.

Het notarieel testament is een officiële akte en wordt altijd geregistreerd bij het CRT. Omdat de notaris jou helpt bij het opstellen van het document, vermijd je discussie onder de erfgenamen. De tekst is technisch en juridisch

waterdicht, wat bij het eigenhandig testament niet altijd het geval is. Ook nietigverklaring is moeilijk, precies omdat de notaris instaat voor de juistheid van de vermeldingen.

Het nadeel kan je al raden: de kostprijs. Reken voor de opmaak, de registratie en het ereloon van de notaris op minstens 300 euro. Gaat het om een ingewikkeld document? Dan kan de prijs oplopen tot 500 euro.

Het internationaal testament is minder gekend

Daarom wordt het ook minder vaak gebruikt. Het kan door jezelf als erflater worden opgemaakt, maar ook door iemand anders. Het hoeft evenmin met de hand geschreven te zijn. Ben je klaar met de tekst, bied het document dan aan bij de notaris. Hij maakt een verklaring op, en jouw internationaal testament is een feit.

Een internationaal testament komt van pas in een internationale context. Je verblijft bijvoorbeeld voor langere periodes in verschillende landen of jouw erfgoederen liggen verspreid over diverse landen.

Hou in je testament rekening met de reservataire erfgenamen

Je stelt een testament op om af te wijken van het wettelijke erfrecht. Dat betekent echter niet dat je je vermogen mag verdelen naar goeddunken. Je blijft verplicht om het beschermde erfdeel te voorzien van de reservataire erfgenamen. Dit gewaarborgd erfrecht maakt het onmogelijk om jouw huwelijkspartner of kinderen volledig te onterven.

De reserve van je kinderen – ongeacht hun aantal – bedraagt steeds de helft van de nalatenschap. Je huwelijkspartner is verzekerd van de helft van het vruchtgebruik van de totale nalatenschap, met het vruchtgebruik op de gezinswoning en de inboedel als absoluut minimum.

Knabbel je aan deze wettelijke reserves, bijvoorbeeld via een testament, een schenking of een levensverzekering? Dan hebben de reservataire erfgenamen het recht om inkorting te vragen. Dit betekent dat de persoon, die het deel van de erfenis ontving, dit deel weer moet teruggeven. Dit recht kan door een wettelijk erfgenaam tot 30 jaar na overlijden van de erflater worden ingeroepen.

5. Het alternatief voor een testament: de levensverzekering

Een levensverzekering kan een interessant instrument zijn voor je successieplanning. Dat doe je door in het contract een begunstigde bij overlijden aan te duiden. Wanneer de verzekeringnemer (eveneens verzekerde) overlijdt – jij dus – krijgt deze persoon het voorziene bedrag. Zo kan je een bedrag nalaten aan je partner of aan je kinderen. Daarmee kunnen eventueel de successierechten op de erfenis betaald worden, of kan zij of hij de levensstandaard behouden.

Hoe werkt de levensverzekering?

Kies je voor deze oplossing, dan treden de volgende personen op:

- de verzekeringnemer: dat ben jij
- de verzekerde: dat ben jij
- de begunstigde bij overlijden: jouw partner of je kinderen

Net zoals bij een testament heb je de vrijheid om zelf de begunstigde aan te duiden en te wijzigen. Dat kan iemand anders zijn dan je wettelijke erfgenamen. Of je kan een wettelijke erfgenaam méér geven dan het erfdeel dat de wet voorziet.

De begunstigde heeft een zogenaamd rechtstreeks vorderingsrecht bij de verzekeraar. De uitkering behoort niet tot de nalatenschap, tenzij in de begunstigdeclausule uitdrukkelijk “de nalatenschap” staat vermeld. Schuldeisers kunnen geen beslag leggen op het overlijdenskapitaal dat rechtstreeks toekomt aan de begunstigde aangeduid in het contract. Dat is bij een testament wel het geval.

Tot slot nog dit: het is niet verplicht om de begunstigde met naam in de levensverzekering op te nemen. Zo kan je bijvoorbeeld spreken over “de kinderen”, “de kleinkinderen”, “de echtgenoot” en “de broers en zussen”. Deze generieke aanduiding is vooral handig wanneer jouw gezinssituatie nog kan wijzigen, en je eventuele toekomstige gezinsleden nu al mee wil opnemen in de verzekering.

Let wel

de begunstigten moeten wel **identificeerbaar** zijn. Omschrijvingen zoals “de vrienden van de verzekeringnemer” of “de burens van de verzekeringnemer” zijn dus niet geldig.

Steek je kleinkinderen een financieel handje toe met de erfenissprong

De levensverzekering leent zich uitstekend voor een zogenaamde erfenissprong. Dit betekent dat jij je kleinkinderen financieel een handje helpt, en daarbij de ouders overslaat. Met andere woorden: er is een generatie minder die erfbelasting moet betalen. Dat doe je door een levensverzekering af te sluiten met jezelf als verzekerde en je kleinkinderen als begunstigten bij overlijden.

Daarbij hou je alle touwtjes in handen. Zo kies je zelf hoeveel premie je stort. Dat kan een eenmalige geldsom zijn, maar je kan ook regelmatig bedragen storten. Op elk moment kan

je de begunstigten in het contract wijzigen. Heb je onverwacht zelf het geld nodig? Dan kan je de reserve van het contract gedeeltelijk of volledig opnemen.

Uiteraard moet je ook bij de erfenissprong rekening houden met het reservataire erfdeel van je huwelijkspartner en je kinderen. Je kan dus enkel het beschikbare gedeelte van je erfenis nalaten via een levensverzekering.

Bevoordeel je meerdere kleinkinderen? Dat gaat de erfbelasting nog verder naar beneden

In rechte lijn wordt iedere erfgenaam immers belast op het netto-erfdeel, tegen progressieve belastingtarieven. Zo start men in Vlaanderen per kleinkind aan het laagste tarief van 3%. Bovendien worden het roerend vermogen en onroerend vermogen voor je kleinkinderen apart belast.

heeft zij of hij recht op nog een extra korting, die kan oplopen tot maximaal 500 euro. Bijgevolg leert een eenvoudige rekensom dat er geen erfbelasting verschuldigd is wanneer jij je kleinkind tot 12.500 euro toestopt. Reken maar na:

Is de erfenis per kleinkind lager dan 50.000 euro? Dan

- je kleinkind ontvangt € 12.500
- berekening erfbelasting = € 12.500 x 3% = € 375
- berekening extra korting: € 500 x (1 - € 12.500 / € 50.000) = € 375
- te betalen erfbelasting: € 0

Met de erfenissprong kan je tot 12.500 euro overmaken aan je kleinkinderen, en dat vrij van erfbelasting. Tassen beide grootouders in de buidel, dan kan ieder kleinkind 25.000 euro ontvangen. Dat deze fiscale optimalisatie een mooie besparing aan erfbelasting oplevert, illustreert het volgende voorbeeld.

Maria bezit 150.000 euro. Daarvan wil de weduwe uit Kampenhout – dus in het Vlaamse gewest – 100.000 euro beschikbaar houden op haar spaarrekening. Ze wil ook 50.000 euro beleggen.

Haar kinderen Hilde en Geert hebben ieder eveneens twee kinderen. Er zijn dus vier kleinkinderen, die luisteren naar de namen Lien (12), Pieter (10), Jeroen (8) en Eline (5).

Wanneer Maria overlijdt, dan betalen haar kinderen erfbelasting op die 150.000 euro. Dat doen zij ieder op hun eigen deel, dus op 75.000 euro. Dat komt neer op 3.750 euro per persoon, of 7.500 euro in totaal.

De verzekeringsmakelaar heeft Maria echter gesproken over de erfenissprong. Maria volgt zijn advies op, en sluit een levensverzekering af met “de kleinkinderen” als begunstigde. Bij haar overlijden krijgen zij elk 10.000 euro van de verzekeringsmaatschappij. Zij betalen geen erfbelasting op dit bedrag.

Omdat Maria 40.000 euro reserveert voor de kleinkinderen, blijft er in de nalatenschap nog 110.000 euro over. Daarvan krijgen Hilde en Geert ieder de helft. Op deze 55.000 euro betalen zij elk 1.950 euro erfbelasting, of een totaal van 3.900 euro. Met andere woorden: deze eenvoudige fiscale optimalisatie levert een besparing op van 3.600 euro.

Ook mooi meegenomen: de 40.000 euro voor de kleinkinderen wordt slechts eenmaal vererfd. Het geld zit bovendien meteen op de juiste plek, want het geeft de kleinkinderen later een mooie start in het echte leven.

Maria zit altijd aan het stuur van de levensverzekering. Op elk moment kan zij de begunstigten aanpassen, bijvoorbeeld om een kleinkind te schrappen dat elk contact heeft verbroken. Verhuist oma onverwacht naar een rust- en verzorgingstehuis, en heeft zij daarvoor geld nodig? Dan kan zij de reserve van het contract gedeeltelijk of volledig opnemen.

6. Gegeven is gegeven: de schenking

‘De schenking is een rechtshandeling waarbij de schenker zich dadelijk en onherroepelijk van de geschonken zaak ontdoet ten voordele van de begunstigde die ze aanvaardt.’

Zo klinkt het in officiële bewoordingen in het wetboek. Je merkt meteen het verschil met een testament. Je doet bij een schenking onmiddellijk afstand van je eigendom, terwijl dat met een testament pas gebeurt na jouw overlijden.

Bij een schenking geldt dan ook het motto – zoals we dat in Vlaanderen zo mooi zeggen – “gegeven is gegeven”. Een schenking is dus in principe niet herroepbaar. Toch kan je in sommige gevallen medezeggenschap behouden. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om enkel de blote eigendom weg te schenken en zelf

het vruchtgebruik in handen te houden. Bijgevolg heeft de nieuwe eigenaar jouw toestemming nodig als hij met het goed iets wil aanvangen.

Zo schenk je een onroerend goed

Wil je een woning, grond, handelspand, garage of een ander onroerend goed schenken? Dan dien je aan te kloppen bij de notaris. Bovendien wil de overheid ook een duikt in haar zakje, in de vorm van schenkingsrechten.

Deze schenkbelasting hangt af van drie factoren: de waarde van het onroerend goed, je graad van verwantschap tot de gelukkige ontvanger en het gewest waar je woont. Zo gelden de volgende tarieven voor de drie regio's:

Gedeelte van de schenking (in €)	In de rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen samenwonenden	Andere personen
0,01 – 150.000,00	3%	10%
150.000,01 – 250.000,00	9%	20%
250.000,01 – 450.000,00	18%	30%
> 450.000,00	27%	40%

Bron: notaris.be

In Brussel en Wallonië zijn de tarieven identiek, al is er één belangrijk verschil. In Vlaanderen worden zowel wettelijk samenwonenden als feitelijk samenwonenden gelijkgesteld aan gehuwden. In Brussel en Wallonië is dat enkel het

geval voor wettelijk samenwonenden. Daar vallen feitelijk samenwonende partners in de categorie “andere personen”.

Zo schenk je een roerend goed

Een roerend goed kan je schenken op twee manieren

De eerste weg is een **handgift** of **bankgift**. Zoals de naam al zegt, overhandig je het goed aan de begunstigde. Of je schrijft een geldbedrag over via de bank.

In dat geval ontsnap je aan schenkingsrechten, wat de handgift of bankgift volledig gratis maakt. Al schuilt er wel een addertje onder het gras. Overlijdt je binnen drie jaar na de schenking, dan moet de ontvanger alsnog successierechten ophoesten.

In Wallonië is de termijn verlengd van 3 naar 5 jaar voor elke schenking die vanaf 1 januari 2022 wordt gedaan. De woonplaats van de overledene (schenker) zal dus bepalend zijn voor de regels van het bevoegde gewest.

Wil je ontsnappen aan dit zwaard van Damocles? Dan kan je de handgift of bankgift laten registreren bij het kantoor Rechtszekerheid. Je betaalt dan wel schenkingsrechten, maar de ontvanger hoeft geen successierechten te betalen indien jij het geen drie jaar of vijf jaar in Wallonië meer uitzingt.

De tweede weg is een notariële schenking. Deze wordt door de notaris geregistreerd, waardoor altijd schenkingsrechten van toepassing zijn.

De berekening van de schenkingsrechten

Net als bij de schenking van een onroerend goed hangt de schenkbelasting af van drie factoren:

- a) de waarde van het goed op het moment van de schenking,
- b) jouw graad van verwantschap tot de ontvanger en
- c) het gewest waar je woont.

Schenk je aan jouw echtgenoot, je wettelijk samenwonende partner, je meer dan één jaar feitelijk samenwonende partner of je erfgenaam in rechte lijn? Dan bedraagt de schenkbelasting in Vlaanderen 3%. Voor andere personen komt het tarief op 7%.

Brussel hanteert dezelfde tarieven als Vlaanderen, terwijl in Wallonië respectievelijk 3,3% en 5,5% van toepassing zijn. Ook hier geldt de regel dat feitelijk samenwonen alleen in Vlaanderen wordt gelijkgesteld met huwen.

Door de registratie – bij de notaris of het kantoor Rechtszekerheid – zijn er geen successierechten meer verschuldigd. Ook niet wanneer je binnen drie jaar na de schenking overlijdt. Na drie jaar of vijf jaar voor Wallonië is er nooit sprake van erfbelasting, omdat na deze termijn goederen niet langer deel uitmaken van de nalatenschap.

Opgelet: In Vlaanderen en in Wallonië niettegenstaande er een verzekeringsgift van het levensverzekeringscontract heeft plaatsgehad, zal de begunstigde van het contract successierechten verschuldigd zijn op de prestatie van de verzekering. Er werd echter een aftrekmogelijkheid voorzien: het belastbare overlijdenskapitaal moet verminderd worden met het kapitaal dat al belast geweest is op het moment van de registratie van de schenking van de levensverzekering.

Bescherm je nabestaanden met de successierechtenverzekering

Het zogenaamde driejaars -of vijfjaarsrisico kan van een niet-geregistreerde hand- of bankgift een vergiftigd geschenk maken. Gelukkig bestaat er een middel om zijn naasten te beschermen: een overlijdensverzekering die de erfbelasting dekt die de ontvanger van je schenking moet betalen als jij binnen de drie jaar na de niet-geregistreerde schenking zou overlijden of binnen de vijf jaar voor Wallonië.

In het contract staan dan de volgende elementen:

- de verzekeringnemer en verzekerde ben jij, als schenker;
- de begunstigde bij jouw overlijden is de persoon die je schenking ontvangt;
- het verzekerde kapitaal is gelijk aan het bedrag van de successierechten die de ontvanger van je schenking zou moeten betalen indien jij binnen drie jaar of vijf jaar voor Wallonië na de schenking overlijdt;
- de risicopremie die je betaalt hangt af van het verzekerde kapitaal, jouw leeftijd en je gezondheid.

Betaal je als schenker de premie voor deze verzekering? Dan is er ook erfbelasting verschuldigd op het bedrag van de uitkering. Indien je wenst, kan je deze erfbelasting mee verzekeren.

Die bijkomende successierechten vermijd je wanneer de ontvanger van de schenking de successierechtenverzekering afsluit – en dus de premie betaalt. Eventueel kan jij, als schenker, het geld voor de verzekeringspremie mee schenken.

In het contract ziet dit er dan uit als volgt:

- de verzekeringsnemer is de persoon die jouw schenking ontvangt;
- de verzekerde ben jij, de schenker;
- de begunstigde bij jouw overlijden is de persoon die je schenking ontvangt.

Overlijdt je binnen de drie jaar na de schenking of de vijf jaar voor Wallonië? Dan krijgt de ontvanger van jouw schenking een kapitaal gelijk aan de kosten van de geschatte erfbelasting.

Klinkt complex? Een voorbeeld maakt veel duidelijk

Stel, je schenkt 300.000 euro aan jouw zoon via een bankgift. Blijf je nog drie jaar in leven, dan betaalt je telg hierop geen erfbelasting. Zing je het echter geen drie jaar uit, dan dient je zoon 33.000 euro erfbelasting te betalen. Valt de 300.000 euro volledig in de hoogste schijf van erfbelasting van 27%? Dan dikkt de erfbelasting aan tot liefst 81.000 euro. Zitten er nog andere roerende goederen in de nalatenschap? Dan komt daar nog een smak geld bovenop.

Om dit risico in te dekken, kan je kiezen voor de successierechtenverzekering. Je sluit deze tijdelijke overlijdensverzekering af op drie jaar, met een constant kapitaal van bijvoorbeeld 33.000 euro ... en begint als verzekeringsnemer en begunstigde overlijden en de schenker als verzekerde.

Tel jij op dit moment – we zeggen maar wat – 55 lentes en ben je in goede gezondheid? Dan bedraagt de eenmalige premie 539,50 euro netto.

Laat je de schenking registreren, dan betaalt jouw zoon meteen 3% schenkbelasting, wat neerkomt op 9.000 euro. Dan is er geen driejaarsrisico meer.

Voor elke niet-geregistreerde gift die na 1 januari 2022 in het Waalse gewest heeft plaatsgevonden geldt voortaan een overlevingstermijn van 5 jaar in plaats van 3, zoals voordien.

Deze gegevens worden uitsluitend ter informatie verstrekt. Dit voorbeeld heeft geen contractuele waarde en is niet bindend voor NN Insurance Belgium.

7. De levensverzekering als alternatief voor een schenking

Als schenker kan je voorwaarden koppelen aan je handgift, bankgift of notariële schenking. Zo kan je de ontvanger bijvoorbeeld opdragen om het geld in een levensverzekering te stoppen. Het gaat hier dan om een schenking met uitstel, waarbij jij de controle behoudt over je schenking.

Zo werkt de levensverzekering

De procedure heeft wel wat voeten in de aarde. Hieronder lees je stap voor stap wat jou te doen staat.

Stap 1: doe de schenking

Schrijf het geld over op de rekening van de ontvanger, als bankgift. Deze kan je eventueel registreren bij het kantoor Rechtszekerheid. Uiteraard kan je ook een notariële schenking doen.

Document dat je nodig hebt: de bankgift

Stap 2: “pacte adjoint”

In een bijgevoegd document – het “pacte adjoint” – of in de notariële schenkingsakte leg je vast dat het geschonken geld belegd moet worden in een levensverzekering.

Document dat je nodig hebt: pacte adjoint

Stap 3: sluit de levensverzekering af

Daarbij neem je de volgende personen op in het contract:

- de verzekeringsnemer = de ontvanger van jouw schenking
- de verzekerde = eveneens de ontvanger van jouw schenking
- de begunstigde bij overlijden = jij, als schenker
- de begunstigde bij leven = de ontvanger van jouw schenking

Document dat je nodig hebt: het verzekeringsvoorstel

Stap 4: conventioneel beding van terugkeer

Een klein woordje uitleg vooraf.

Overlijdt jij als schenker, dan gebeurt er geen uitkering omdat je niet het verzekerde hoofd bent in het hierboven vermelde schema. Er zijn dus ook geen successierechten verschuldigd op de waarde van de schenking. Die erfbelasting is er wel indien de schenking niet geregistreerd werd en jij als schenker binnen de drie jaar na de schenking overlijdt. Deze termijn is vastgesteld op vijf jaar in het Waalse gewest.

Overlijdt de ontvanger echter vóór de schenker, dan zijn er in principe wel successierechten verschuldigd. Het kapitaal van de levensverzekering wordt dan immers uitgekeerd

aan de schenker, want hij is de begunstigde bij overlijden. Met andere woorden: jij betaalt successierechten op je eigen geschonken geld dat naar jou terugkeert.

Deze bizarre situatie vermijd je door een “conventioneel beding van terugkeer” toe te voegen aan de schenking en de levensverzekering. Dit bepaalt dat bij overlijden van de ontvanger de geschonken goederen terugkeren naar jou, de schenker. De schenking wordt dan geacht nooit te hebben plaatsgevonden, en bijgevolg zijn er geen successierechten verschuldigd.

Clausule dat je nodig hebt: conventioneel beding van terugkeer.

Stap 5: aanvaarding van de begunstiging

Als verzekeringsnemer beschikt de ontvanger van jouw schenking over alle rechten van het contract. Daardoor kan hij in principe het contract afkopen en meteen over het geld beschikken. Dat gaat echter in tegen jouw wil als schenker. Jij gebruikt immers de constructie van een levensverzekering net om de schenking te doen “met uitstel”.

Om toch de controle te behouden, dien je als schenker de begunstiging bij overlijden te aanvaarden. Daardoor kan de ontvanger van jouw schenking niets doen zonder het akkoord van de begunstigde bij overlijden – jij dus. Hij kan zonder jouw toestemming geen geld afhalen, geen begunstigten wijzigen, het contract niet in pand geven, de rechten niet overdragen.

Jij wordt dan een zogenaamde “aanvaardende begunstigde”. Dat geeft jou als schenker de zekerheid dat de levensverzekering wordt gebruikt zoals jij het hebt bedoeld.

Document dat je nodig hebt: aanvaarding van de begunstiging.

Stap 6: opbrengsten van de geschonken gelden

Schonk je een grote som geld, dan krijg je geen inkomsten meer op dat spaargeld. Heb je toch geld nodig, dan kan je een last koppelen aan je schenking. Die kan er bijvoorbeeld in bestaan om elk jaar de intresten van de

levensverzekering aan jou terug te storten. Of je kan jaarlijks een vast percentage – bijvoorbeeld 1% – van het geschonken bedrag opvragen als rente.

Clausule dat je nodig hebt: schenking met last.

Een rekenvoorbeeld als illustratie

Grootmoeder Leona blaast 75 kaarsjes uit, bij haar kleinkind Nell staan er 18 stuks op de taart. Via een bankgift schenkt oma 50.000 euro aan haar kleinkind. Leona stelt een onderhands schenkingsdocument op, dat Nell aanvaardt met haar handtekening.

Aan de schenking koppelt oma de voorwaarde dat haar oogappel dit geld moet beleggen in een beleggingsverzekering op 10 jaar, en dat met de volgende constructie:

- verzekeringsnemer = Nell
- verzekerde = Nell
- begunstigde bij overlijden = Leona
- begunstigde bij leven = Nell

Het geld wordt geïnvesteerd als eenmalige premie in de beleggingsverzekering. Nell beschikt dus niet meteen over de 50.000 euro, maar pas wanneer zij 28 wordt. We spreken hier bijgevolg over een schenking met uitstel.

Leona aanvaardt haar begunstiging bij overlijden. Zo kan Nell vóór haar 28ste verjaardag niet over het geld beschikken zonder oma's akkoord. Evenmin kan de kleindochter de polis op eigen houtje wijzigen.

Indien oma dit wenst, kan zij zich jaarlijks – bijvoorbeeld – 1% van het geschonken bedrag laten uitkeren. Met die 500 euro geniet zij een soort intrest op haar geschonken geld.

Blijft Leona nog 3 jaar (of 5 jaar voor Wallonië) in leven na de bankgift? Dan is er geen erfbelasting verschuldigd op het geschonken bedrag.

Slaat het noodlot toe, en overlijdt Nell voor haar 28ste verjaardag? Dan gaat het geld terug naar Leona. Zij betaalt geen erfbelasting omdat er bij de bankgift ook een conventioneel beding van terugkeer werd voorzien. Het geld keert dus terug naar de schenker alsof er geen schenking heeft plaatsgevonden.

Je ziet, je kan heel wat voorwaarden koppelen aan een schenking met belegging in een levensverzekering. Dat kan je echter ook met een gewone schenking. Zo kan je bijvoorbeeld vastleggen dat de schenking (g)een voorschot op de erfenis vormt. Of je kan een verbod

opnemen om de schenking in te brengen in de huwelijksgemeenschap of de onverdeeldheid. Jouw notaris of verzekeringsmakelaar vertelt jou daar graag meer over.

8. Voorkom ruzies in de toekomst met de erfovereenkomst

Het gebeurt wel vaker dat erfgenamen elkaar in de haren vliegen. Klassieke twistappels zijn bijvoorbeeld: wie neemt de familiezaak over? Of wie betreft de gezinswoning?

Om ruzies te vermijden, kan je afspraken over de toekomstige nalatenschap vastleggen in een erfovereenkomst. Daarvoor dien je samen te komen met alle erfgenamen – lees: jouw afstammelingen en je echtgenoot of wettelijk samenwonende partner. Iedereen dient de erfovereenkomst te ondertekenen.

Ook minderjarige kinderen kunnen een erfovereenkomst mee afsluiten, op voorwaarde dat zij minimaal hun gewaarborgde erfdeel ontvangen. Wil je stiefkinderen betrekken? Dat kan indien je gehuwd bent of wettelijk samenwoont met de vader of moeder van de kinderen. Een erfovereenkomst is niet mogelijk met de kroost van iemand met wie je feitelijk samenwoont.

Nuttig om te weten over de erfovereenkomst

- Er bestaat de globale erfovereenkomst – ook het familiepact genoemd – die betrekking heeft op de totale nalatenschap. Gaat het over een deel van de nalatenschap, dan spreekt men over een punctuele erfovereenkomst.
- In de erfovereenkomst ben je verplicht om het evenwicht tussen familieleden te respecteren. Daarom moet elke verdeling steeds gemotiveerd worden. Iedereen hoeft niet exact hetzelfde deel te krijgen, maar eenieder dient wel akkoord te gaan met de verdeling. Eens dit akkoord gegeven, is inkorting (zie pagina 17) niet meer mogelijk.
- Ten laatste één maand voor de ondertekening krijgt iedere erfgenaam een exemplaar van de erfovereenkomst. Dat biedt iedereen de kans om het nodige advies in te winnen. De notaris informeert ook elke partij apart over de gevolgen van het akkoord. Is alles in kannen en kruiken, dan wordt de erfovereenkomst in een authentieke akte gegoten en geregistreerd.

9. De zorgvolmacht, een nuttig instrument bij de successieplanning

Vraag jij je soms af hoe je vermogen beheerd zal worden wanneer je dat zelf niet meer kan? Bijvoorbeeld, omdat je door een verkeersongeval in een coma belandt. Of wanneer je lijdt aan dementie of alzheimer.

Om ook op dat scenario voorbereid te zijn, kan je een zorgvolmacht of lastgevingsovereenkomst afsluiten. Dit is een contract dat je afsluit met een vertrouwenspersoon die jij zelf kiest. Dat kan bijvoorbeeld jouw partner zijn of een vennoot in de zaak. Op het moment dat jij handelings- of wilsonbekwaam wordt door ziekte, leeftijd of een ongeval, zal deze persoon de handelingen uitvoeren die de zorgvolmacht vermeldt. Zo kan jouw partner je geldzaken en goederen beheren. Of je vennoot ontfermt zich over jouw deel van de zaak.

Een tip: voorzie in het contract meteen ook een opvolger van jouw lasthebber. Deze kan immers zelf ook onbekwaam worden, overlijden of gewoon zijn mandaat stopzetten. De zorgvolmacht maakt dan de tussenkomst van de vrederechter overbodig.

Je kan de zorgvolmacht onderhands opmaken. Toch is het een goed idee om bij de notaris aan te kloppen, zeker wanneer je de zorgvolmacht gebruikt voor je vermogensplanning. Een notariële zorgvolmacht is altijd

verplicht bij de wijziging van je huwelijkscontract, de verkoop van een woning of andere handelingen waarvoor een notaris nodig is.

In ieder geval, moet je jouw zorgvolmacht registreren in het Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten (CRL). Dat gebeurt wanneer jij nog gezond van geest bent. Is deze registratie niet gebeurd, dan treedt het mandaat niet in werking.

NN wenst jou veel succes met je successie

Daarom bieden wij jou graag deze brochure, boordevol informatie om je successie voor te bereiden. Dat is altijd een verstandige beslissing. Je voorkomt misverstanden en meningsverschillen tussen je erfgenamen. Je optimaliseert de erfbelasting, waardoor de mensen die jij wil bevoordelen financieel meer overhouden.

Een gesprek over je successie is daarom altijd nuttig. Niet alleen met je erfgenamen zelf, maar ook met je notaris en je verzekeringsmakelaar. Zij kennen jouw situatie, en kunnen jou dus vertellen bij welke keuzes jij het meeste baat hebt. Neem dus zeker contact op met deze experts, liefst zodra je deze brochure dichtslaat.

Als je nalatenschap goed geregeld is, kan je met volle teugen genieten. NN wenst jou nog een lang en gelukkig leven.

Over NN

Een lang leven is maar waardevol als het ook een gelukkig leven is. Daarom leidt en inspireert NN als levensverzekeraar het debat rond een lang & gelukkig leven.

Sinds 2018 bouwt NN zijn expertise inzake geluk via een NN-leerstoel aan de UGent. Prof. dr. Lieven Annemans en zijn team onderzoeken wat de Belg gelukkig maakt en hoe ze samen kunnen werken aan een gelukkig leven. Sedert 2020 gaat NN een stapje verder. In een maatschappij waarin we met z'n allen langer leven, gaat NN na in welke mate de Belg en de maatschappij waarin we vandaag leven klaar zijn voor een langer leven, en hoe we van dit langer leven ook een gelukkig leven kunnen maken. NN kiest hierbij steeds voor een inclusieve aanpak waarbij experts, beleidsmakers en de Belg zelf betrokken worden.

Uiteraard heeft NN concrete oplossingen in huis om je pensioen, je vermogen en gezinsinkomen te beschermen. Maar NN kijkt verder: naast je financieel welzijn heeft NN ook oog voor je mentaal en fysiek welzijn: de drie pijlers voor een lang & gelukkig leven.

NN telt 1,6 miljoen klanten in België en behoort tot NN Group, een internationale verzekeraar en vermogensbeheerder met een uitstekende kapitaalspositie, actief in 18 landen wereldwijd. NN staat tot je dienst via hun partnernetwerk van banken en makelaars dat blijft groeien.

Voor meer informatie over NN: www.nn.be

Dit is geen contractueel document. Bijgevolg kan noch de bestemming noch de lezer er enig recht of voordeel uit halen. Deze gegevens worden louter ter informatie verstrekt. Hoewel deze informatie afkomstig is uit betrouwbare kwaliteitsbronnen, kan NN Insurance Belgium nv de nauwkeurigheid ervan niet garanderen en niet aansprakelijk gesteld worden voor (rechtstreekse of onrechtstreekse) schade die zou voortkomen uit het gebruik van deze informatie.

NN Insurance Belgium nv, verzekeringsonderneming toegelaten door de NBB onder het nummer 2550 voor de Takken 1a, 2, 21, 22, 23, 25, 26 en kredietgever hypothecair krediet toegelaten door de FSMA onder het codenummer 0890270057 - Maatschappelijke zetel: Fonsnylaan 38, B-1060 Brussel - RPR Brussel, België - BTW BE 0890.270.057 - BIC: BBRUBEBB - IBAN: BE28 3100 7627 4220. – www.nn.be.
FSMA: Congresstraat 12/14, 1000 Brussel, www.fsma.be. NBB: de Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel, www.nbb.be